

കഴിഞ്ഞ പതിനെട്ടു വർഷത്തിനുള്ളിൽ കേരളത്തിലെ സാമൂഹ്യ സാമ്പത്തിക സ്ത്രീശാക്തീകരണ ദാരിദ്ര്യനിർമ്മാർജ്ജന മേഖലയിൽ ശ്രദ്ധേയമായ നിരവധി നാഴികക്കല്ലുകൾ പിന്നിട്ട പ്രസ്ഥാനമാണ് കുടുംബശ്രീ. ഇന്ന് രണ്ടര ലക്ഷം അയൽക്കൂട്ടങ്ങളിലെ 41 ലക്ഷത്തിലേറെ സ്ത്രീകൾ വൈവിധ്യമാർന്ന തൊഴിൽ മേഖലകളിൽ സജീവമായി പ്രവർത്തിക്കുന്നു.

സംസ്ഥാനത്തെ വിവിധ ബാങ്കുകളിലായി ഇന്ന് കുടുംബശ്രീ വനിതകൾക്ക് 3126 കോടി രൂപ സമ്പാദ്യമുണ്ട്. ഇതിൽ നിന്നുള്ള ആന്തരിക വായ്പ മാത്രം 12,000 കോടി രൂപയാണ്. തങ്ങളുടെ സമ്പാദ്യത്തിൽ നിന്നുമെടുക്കുന്ന വായ്പ കൂടാതെ, കാർഷികാവശ്യങ്ങൾക്കായി സംഘകൃഷി ഗ്രൂപ്പുകളും സൂക്ഷ്മസംരംഭങ്ങൾ തുടങ്ങുന്നതിനായി സംരംഭകരും വിവിധ ബാങ്കുകളിൽ നിന്നും വായ്പയെടുക്കുന്നുണ്ട്.

കുടുംബശ്രീയുടെ കീഴിൽ 2016 നവംബർ വരെ, സംസ്ഥാനത്ത് 31,000 ഞോളം സൂക്ഷ്മസംരംഭങ്ങൾ

രൂപീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്. അയൽക്കൂട്ട അംഗങ്ങൾക്ക് സാമ്പത്തിക സാശ്രയത്വം നേടിക്കൊടുക്കുന്നതിനോടൊപ്പം പ്രാദേശിക സാമ്പത്തിക വികസനത്തിനും ഇത് ഏറെ സഹായകരമാണ്.

കാർഷിക മേഖലയിലെ കുടുംബശ്രീ സംഘകൃഷി ഗ്രൂപ്പുകളുടെ ഇടപെടലാണ് മറ്റൊന്ന്. ഇതുവഴി ഭക്ഷ്യസുരക്ഷയും ഭക്ഷ്യസ്വയംപര്യാപ്തതയും ഉറപ്പുവരുത്തുകയാണ് കുടുംബശ്രീയുടെ ലക്ഷ്യം. അയൽക്കൂട്ട വനിതകൾക്ക് തൊഴിലും അതിലൂടെ മാന്യമായ വരുമാനവും ഉറപ്പാക്കുന്ന മറ്റൊരു മേഖലയാണിത്. സംസ്ഥാനമൊട്ടാകെ 60,000 ഞോളം സംഘകൃഷി ഗ്രൂപ്പുകളാണ് കാർഷികമേഖലയിൽ ഹരിതസമൃദ്ധി വീണ്ടെടുക്കാനുള്ള പരിശ്രമങ്ങളിൽ സജീവ പങ്കാളിത്തം വഹിക്കുന്നത്. ഒരു ലക്ഷം ഏക്കർ സ്ഥലത്ത് ഇന്നു കുടുംബശ്രീ വനിതകൾ കൃഷി ചെയ്യുന്നു. പാട്ടത്തിനടുത്ത ഭൂമിയിൽ കൃഷി ചെയ്യുന്നതു കൂടാതെ തരിശുനിലങ്ങൾ കൃഷിക്ക് ഉപയുക്തമാക്കി അവിടെയും കൃഷി ചെയ്യുന്നു. ഇതുവഴി തരിശുരഹിത ഗ്രാമങ്ങൾ വീണ്ടെടുക്കാനുള്ള ഊർജ്ജിത ശ്രമങ്ങളാണ് ഈ പെൺകൂട്ടായ്മയുടെ

തെരുവുനായശല്യം പരിഹരിക്കാൻ കുടുംബശ്രീ

▶ എസ്. ഹരികിഷോർ ഐ.എ.എസ്.

നേതൃത്വത്തിൽ നടത്തിവരുന്നത്.

വരുമാനദായക തൊഴിൽമേഖലകൾ കണ്ടെത്തുന്നതിനോടൊപ്പം തന്നെ സാമൂഹ്യപ്രശ്നങ്ങൾ പരിഹരിക്കുന്നതിനും കുടുംബശ്രീ മുന്നിട്ടിറങ്ങുന്നു. സമൂഹത്തിലെ ഏറ്റവും ദരിദ്രർക്കും പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ടവർക്കും കൂടി അവർ അർഹിക്കുന്ന നീതി ഉറപ്പാക്കാൻ കഴിഞ്ഞാൽ മാത്രമേ ദാരിദ്ര്യ നിർമ്മാർജ്ജനം സാധ്യമാക്കാനുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് അർത്ഥമുണ്ടാവുകയുള്ളൂ. കുടുംബശ്രീ മുഖേന നടപ്പാക്കുന്ന ആശ്രയ പദ്ധതി ഏറ്റവും സവിശേഷമായ പദ്ധതിയാകുന്നതും ഇക്കാരണം കൊണ്ടാണ്. തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ സഹകരണത്തോടെ ഒന്നര ലക്ഷത്തിലേറെ വരുന്ന അഗതി കുടുംബങ്ങളുടെ പുനരധിവാസം ആശ്രയ പദ്ധതിയിലൂടെ നടത്തിയിട്ടുണ്ട്. മാനസിക ബുദ്ധിക വെല്ലുവിളികൾ നേരിടുന്ന കുട്ടികൾക്കായി നടത്തുന്ന ബഡ്സ് സ്കൂളും ബഡ്സ് പുനരധിവാസ കേന്ദ്രങ്ങളും കുടുംബശ്രീ മുഖേന നടത്തുന്ന ഏറ്റവും മികച്ച സാമൂഹ്യ ഇടപെടലുകളിലൊന്നാണ്. ഈ കുട്ടികൾക്ക് അനുയോജ്യമായ രീതിയിൽ വിദ്യാഭ്യാസവും തൊഴിൽ പരിശീലനവും നൽകുന്നതും ഇത്തരം ക്രിയാത്മകമായ ഇടപെടലിന്റെ ഭാഗമാണ്.

തെരുവുനായ ഭീഷണി - പരിഹാരത്തിനായി കുടുംബശ്രീയും

സമീപകാലത്തായി കേരളം നേരിടുന്ന ഏറ്റവും വലിയ സാമൂഹ്യപ്രശ്നമാണ് തെരുവുനായകൾ മനുഷ്യനു നേർക്കുയർത്തുന്ന ഭീഷണി. തെരുവുനായകളെ കൊല്ലുന്നത് നിയമം മൂലം നിരോധിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിനാൽ ഈ പ്രശ്നത്തെ ഫലപ്രദമായി ചെറുക്കാൻ തെരുവുനായ നിയന്ത്രണ പദ്ധതിയുമായി സർക്കാർ മുന്നോട്ടുവരികയായിരുന്നു. തെരുവുനായ്ക്കളെ വന്ധ്യംകരിക്കുക വഴി അവയുടെ എണ്ണം കുറയ്ക്കുന്നതിനാണ് സർക്കാർ ലക്ഷ്യമിടുന്നത്.

അനിമൽ വെൽഫെയർ ബോർഡ് ഓഫ് ഇന്ത്യ നിഷ്കർഷിച്ചിട്ടുള്ള ഏകീകൃത പ്രവർത്തന രീതിയനുസരിച്ചാണ് തെരുവുനായ നിയന്ത്രണ പദ്ധതി രൂപപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ളത്. പദ്ധതി സംബന്ധിച്ച് ഒക്ടോബർ 2016 വരെ ലഭിച്ചിട്ടുള്ള സംസ്ഥാനതല റിപ്പോർട്ടുകൾ പ്രകാരം 941 ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിൽ 837 പഞ്ചായത്തുകൾക്ക് പദ്ധതി നടത്തിപ്പിനായി 13.56 കോടി രൂപ അനുവദിച്ചിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ ആകെ 89.20 ലക്ഷം രൂപ മാത്രമേ പദ്ധതിക്കായി ചെലവഴിക്കാൻ സാധിച്ചിട്ടുള്ളൂ.

സംസ്ഥാനത്ത് രജിസ്റ്റർ ചെയ്ത പട്ടിപിടുത്തക്കാരുടെ എണ്ണം 55 മാത്രമാണ്. കൂടാതെ ഈ മേഖലയിൽ മൃഗപരിപാലനത്തിനായി രജിസ്റ്റർ ചെയ്തിട്ടുള്ള 42 പേരും ഉണ്ട്. നഗരസഭകൾ ഈ പദ്ധതിക്കുവേണ്ടി നീക്കിവെച്ചിട്ടുള്ളത് 9.35 കോടി രൂപയാണ്. 2012ലെ കണക്കുകൾ പ്രകാരം സംസ്ഥാനത്ത് ആകെയുള്ള തെരുവുനായ്ക്കളുടെ എണ്ണം 2.99 ലക്ഷമാണ്. എന്നാൽ ഇപ്പോൾ അത് ആറു ലക്ഷമായി വർദ്ധിച്ചിരിക്കുന്നു. തെരുവുനായ നിയന്ത്രണ പദ്ധതിയുടെ വിജയത്തിനും സുസ്ഥിരമായ തുടർപ്രവർത്തനങ്ങൾക്കും അങ്ങേയറ്റം സമർപ്പണ മനോഭാവത്തോടെ ഇടപെടേണ്ടത് ഈ ഘട്ടത്തിൽ വളരെ അത്യാവശ്യമാണ്. ഈ സാഹചര്യത്തിൽ സമയബന്ധിതമായും ചിട്ടയോടും സ്ഥിരതയോടുമുള്ള പ്രവർത്തനവും അനിവാര്യം തന്നെ. ഇതു പ്രാവർത്തികമാക്കാൻ കഴിയുന്ന ഒരു സംവിധാനം എന്ന നിലയ്ക്കാണ് പദ്ധതിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് ബ്ലോക്കുതലത്തിലോ നഗരതലത്തിലോ വേറിട്ടൊരു സൂക്ഷ്മസംരംഭമായി ബ്ലോക്ക് മാനേജ്മെന്റ് യൂണിറ്റുകൾ രൂപീകരിച്ചു പ്രവർത്തിക്കാൻ കുടുംബശ്രീ മുന്നോട്ടുവരുന്നത്.

തദ്ദേശസ്വയംഭരണ പ്രദേശങ്ങളിൽ തെരുവുനായ നിയന്ത്രണ പദ്ധതിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് ആവശ്യമായ ഏകോപനവും പിന്തുണയും നൽകുക എന്നതാണ് ഇതിനായി രൂപീകരിച്ചിട്ടുള്ള കുടുംബശ്രീ സൂക്ഷ്മസംരംഭ യൂണിറ്റുകളുടെ(ബ്ലോക്ക് മാനേജ്മെന്റ് യൂണിറ്റ്)

ഉത്തരവാദിത്വം. ഓരോ ബ്ലോക്ക് പരിധിയിലു മുളള പഞ്ചായത്തുകളിലെ തെരുവുനായ്ക്കളെ നിലവിലുള്ള നിയമപരിധിക്ക് വിധേയമായി കുടുവച്ചു പിടിച്ച് മൃഗാശുപത്രിയിൽ എത്തിച്ച് വന്ധ്യംകരണ ശസ്ത്രക്രിയയും ശസ്ത്രക്രിയാനന്തര പരിചരണവും ഉറപ്പാക്കുക എന്നതാണ് ബ്ലോക്ക് മാനേജ്മെന്റ് യൂണിറ്റുകളുടെ ചുമതല. വന്ധ്യംകരണം നടത്തുന്ന നായ്ക്കൾക്ക് ശസ്ത്രക്രിയാനന്തര പരിചരണങ്ങൾ നൽകി ഇവയെ നിർദ്ദിഷ്ട സ്ഥലങ്ങളിൽ തിരികെ എത്തിക്കുന്നതിനുള്ള ചുമതലയും പരിശീലനം നേടിയ കുടുംബശ്രീ സംരംഭകർക്കായിരിക്കും. കുടുംബശ്രീ എക്സിക്യൂട്ടീവ് ഡയറക്ടർ അംഗീകരിച്ച ഏകീകൃത പ്രവർത്തന രീതിയനുസരിച്ചായിരിക്കും പദ്ധതിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട യൂണിറ്റുകളുടെ പ്രവർത്തനം.

തെരുവുനായ ശല്യത്തിന് പരിഹാരം കാണുന്നതോടൊപ്പം കുടുംബശ്രീ വനിതകളെ സംബന്ധിച്ച് മെച്ചപ്പെട്ട ഒരു വരുമാനദായക സംരംഭം കൂടിയാണ് ഈ പദ്ധതി. ഇതുപ്രകാരം കുടുംബശ്രീ യൂണിറ്റുകൾക്ക് നായ ഒന്നിന് 1000 രൂപ വീതം നൽകുന്നതിനായി തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ നീക്കിവെച്ചിട്ടുണ്ട്. യൂണിറ്റുകൾ പിടിക്കുന്ന നായ്ക്കളെ മൃഗാശുപത്രിയിലേക്ക് എത്തിക്കുന്നതിന് ആവശ്യമായ വാഹനചെലവും പഞ്ചായത്തുകൾ തന്നെ വഹിക്കും.

ശേഷം 26-ാം പേജിൽ

നിലവിലെ സാഹചര്യത്തിൽ പദ്ധതി വഴി യൂണിറ്റുകൾക്ക് മികച്ച രീതിയിൽ വരുമാനം നേടാനാകുമെന്നതിൽ സംശയമില്ല. അതോടൊപ്പം തന്നെ കേരളം നേരിടുന്ന അതിരൂക്ഷമായ ഒരു പ്രശ്നത്തിന് പരിഹാരം കണ്ടെത്തുന്നതിന് പദ്ധതി ഏറെ സഹായകമാവുകയും ചെയ്യും.

പരമാലിന്യങ്ങളുടെ സംസ്കരണവുമായി തെരുവുനായ പ്രശ്നം വളരെയേറെ ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഇത്തരം പരമാലിന്യത്തിൽ ഏറെയും ഉൾപ്പെട്ടിട്ടുള്ളത് പലയിടങ്ങളിൽ നിന്നും കൊണ്ടുവന്നു തള്ളുന്ന മാംസാവശിഷ്ടങ്ങൾ തന്നെ. ഇത് അലഞ്ഞു തിരിയുന്ന തെരുവുനായകൾക്ക് മതിയായ ഭക്ഷണമൊരുക്കുന്നു. മാലിന്യം ധാരാളമുള്ള പ്രദേശങ്ങളിൽ തെരുവുനായ്ക്കളുടെ എണ്ണവും കൂടുതലായിരിക്കും. ഫലപ്രദമായ മാലിന്യനിർമ്മാർജ്ജനത്തിന്റെ ആവശ്യകതയിലേക്കുള്ള ചൂണ്ടുപലക കൂടിയാണ് ഈ പ്രശ്നം.

സുരക്ഷിത ഭക്ഷണം, ജലദൗർലഭ്യത്തിന് ശാശ്വതമായ പരിഹാരം, ജലാശയങ്ങളുടെ ശുചീകരണവും സംരക്ഷണവും, ഫലപ്രദമായ മാലിന്യനിർമ്മാർജ്ജനം എന്നിങ്ങനെ അതിവിപുലമായ ലക്ഷ്യങ്ങളോടെ സംസ്ഥാന സർക്കാർ ആവിഷ്കരിച്ചു നടപ്പിലാക്കുന്ന പദ്ധതിയാണ് ഹരിതകേരളം. വഴിയോരങ്ങളിൽ തള്ളുന്ന മാലിന്യവും ഇത് ഭക്ഷിച്ചുകൊണ്ട് തെരുവുനായ്ക്കൾ ഉയർത്തുന്ന ഭീഷണിയും ഈ നിസ്തുല പദ്ധതിയുടെ സാക്ഷാത്കാരത്തിന് തടസ്സമാവരുത്. അതുകൊണ്ടുതന്നെ ഹരിതകേരളം പദ്ധതിയുടെ ഗുണകരമായ നടത്തിപ്പിൽ പങ്കാളികളാകാൻ കുടുംബശ്രീക്കും അവസരം ലഭിക്കുന്നു എന്നത് ഈ ഘട്ടത്തിൽ തികച്ചും അഭിമാനകരമാണ്. കാർഷിക മേഖലയെ സജീവമാക്കുന്ന നൂതന പദ്ധതികൾ, ജലസ്രോതസ്സുകളുടെ പുനരുദ്ധാരണവും സംരക്ഷണവും ഫലപ്രദമായ മാലിന്യ സംസ്കരണത്തിനുള്ള ഇടപെടലുകൾ എന്നിവയുമായി കുടുംബശ്രീയും ഹരിതകേരളം പദ്ധതിയുടെ ഭാഗമാണ്. തെരുവുനായ പ്രശ്നം പരിഹരിക്കുന്നതിന് ബ്ലോക്ക് മാനേജ്മെന്റ് യൂണിറ്റുകൾ രൂപീകരിച്ചു തുറന്നു കൂടുംബശ്രീ ഈ പ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ യഥാർത്ഥ ലക്ഷ്യത്തിന് കൂടുതൽ കരുത്തു പകർന്നിട്ടുണ്ട്.

തുടക്കം എന്നാകട്ടെ

എന്നാകട്ടെ ജില്ലയിൽ അഞ്ചു പേർ വീതമുള്ള മൂന്നു ബ്ലോക്ക് മാനേജ്മെന്റ് യൂണിറ്റുകൾ രൂപീകരിച്ച് ഇതിനകം പ്രവർത്തനം ആരംഭിച്ചു കഴിഞ്ഞു. പദ്ധതിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് നിർദ്ദിഷ്ടരീതിയിൽ നായ്ക്കളെ കുടുവച്ചു പിടിക്കുന്ന രീതിയാണ് യൂണിറ്റുകൾ അവലംബിക്കുന്നത്. ആദ്യദിനംതന്നെ 15 തെരുവുനായ്ക്കളെ പിടിക്കാൻ ഈ യൂണിറ്റുകൾക്കു കഴിഞ്ഞു. ഡിസംബർ 31നകം സംസ്ഥാനത്തെ 152 ബ്ലോക്കുകളിലും 93 നഗരസഭകളിലും സമാനമായ രീതിയിൽ യൂണിറ്റുകൾ രൂപീകരിച്ച് പ്രവർത്തനം ആരംഭിക്കും

ബ്ലോക്ക് മാനേജ്മെന്റ് യൂണിറ്റുകളുടെ ചുമതലകളും ഘടനയും

- ◆ അഞ്ചു പേർ വീതമുള്ളതാണ് ഓരോ യൂണിറ്റുകളും. ഈ യൂണിറ്റുകൾക്ക് തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ അംഗീകാരം ഉണ്ടായിരിക്കും
- ◆ യൂണിറ്റിലെ അംഗങ്ങൾ കൂടും ബശ്രീയിൽ അംഗത്വമുള്ളവരോ അല്ലെങ്കിൽ കുടുംബശ്രീ കൂടും ബത്തിലെ അംഗങ്ങളോ ആയിരിക്കണം
- ◆ ബ്ലോക്ക് മാനേജ്മെന്റ് യൂണിറ്റുകളിൽ ഉൾപ്പെടുത്താനായി തിരഞ്ഞെടുത്ത അംഗങ്ങൾ കൂടും ബശ്രീയുടെ നേതൃത്വത്തിൽ സംഘടിപ്പിക്കുന്ന മൂന്നു ദിവസത്തെ പരിശീലന പരിപാടിയിൽ പങ്കെടുക്കേണ്ടതാണ്
- ◆ എല്ലാ യൂണിറ്റ് അംഗങ്ങളും ജില്ലാ മിഷൻ നൽകിയിട്ടുള്ള തിരിച്ചറിയൽ കാർഡും കുടുംബശ്രീ നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ള യൂണിഫോമും നിർബന്ധമായും ധരിക്കേണ്ടതാണ്
- ◆ പരിശീലനം ലഭിച്ച എല്ലാ യൂണിറ്റ് അംഗങ്ങളും പേപ്പറി വിഷബാധ, ടെറ്റനസ് എന്നിവയ്ക്കെതിരെയുള്ള കുത്തിവയ്പ്പ് എടുക്കേണ്ടതാണ്
- ◆ കുടുംബശ്രീയുടെ കീഴിൽ രൂപീകരിച്ചിട്ടുള്ള എല്ലാ സൂക്ഷ്മസംരംഭങ്ങളിലും നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ള തുപോലെ ബ്ലോക്ക് മാനേജ്മെന്റ് യൂണിറ്റുകളും കൃത്യമായ രജിസ്റ്റർ സംവിധാനം സൂക്ഷിക്കേണ്ടതാണ്
- ◆ യൂണിറ്റുകൾ മുഖേന ചെയ്യുന്ന

പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ വിശദമായി റിപ്പോർട്ട് എല്ലാ മാസവും കൃത്യമായി അതത് ജില്ലാ മിഷൻ കോ-ഓർഡിനേറ്റർമാർക്ക് സമർപ്പിക്കേണ്ടതാണ്

- ◆ പദ്ധതിയുടെ സുഗമമായ നടത്തിപ്പിനായി തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ, മൃഗസംരക്ഷണ വകുപ്പ്, മൃഗാശുപത്രി എന്നിവയുമായുള്ള സംയോജനം ഉറപ്പു വരുത്തേണ്ടതാണ്. യൂണിറ്റിന്റെ പ്രവർത്തനം ആരംഭിക്കുന്നതിനു മുമ്പു തന്നെ തങ്ങളുടെ പ്രദേശത്തെ സർക്കാർ അംഗീകൃത വെറ്ററിനറി ഡോക്ടർ, തെരുവുനായ്ക്കൾക്ക് ശസ്ത്രക്രിയയും അതോടൊപ്പം തുടർപരിചരണവും ലഭ്യമാക്കാൻ കഴിയുന്ന മൃഗാശുപത്രികൾ ഇവ യൂണിറ്റുകൾ കണ്ടെത്തേണ്ടതാണ്
- ◆ ശസ്ത്രക്രിയ സംബന്ധിച്ച എല്ലാ കാര്യങ്ങളും അംഗീകൃത വെറ്ററിനറി ഡോക്ടർ മുഖേന ചെയ്യേണ്ടതാണ്. ശസ്ത്രക്രിയയ്ക്കു മുമ്പും ശേഷവും മുളള പരിചരണം ഡോക്ടറുടെ നിർദ്ദേശ പ്രകാരം യൂണിറ്റ് അംഗങ്ങൾക്ക് ചെയ്യാവുന്നതാണ്.
- ◆ തെരുവുനായ്ക്കളെ പിടിക്കാൻ യൂണിറ്റ് അംഗങ്ങൾക്ക് അനുയോജ്യമായ മറ്റ് ആളുകളെ വാടകയ്ക്ക് എടുക്കാവുന്നതാണ്. അങ്ങനെയുള്ള സാഹചര്യങ്ങളിൽ പദ്ധതിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ള ഏകീകൃത പ്രവർത്തന രീതിയനുസരിച്ചാണ് ഇവർ നായ്ക്കളെ പിടിക്കുന്നതെന്ന് യൂണിറ്റുകൾ ഉറപ്പു വരുത്തേണ്ടതാണ്.
- ◆ തെരുവുനായ നിയന്ത്രണ പദ്ധതിക്ക് പ്രധാനമായും മൂന്നു ഘട്ടങ്ങളാണുള്ളത്. തെരുവുനായകളുടെ വന്ധ്യംകരണം, കശാപ്പുശാലകളിൽ നിന്നും മാംസാവശിഷ്ടങ്ങൾ ഉൾപ്പെടെയുള്ള മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജനം, വളർത്തുമൃഗങ്ങൾക്ക് ലൈസൻസ് നൽകുന്നതിനുള്ള കർശന പെരുമാറ്റച്ചട്ടം

നിലവിലെ സാഹചര്യത്തിൽ ഈ മേഖലയിൽ വലിയ തൊഴിൽ സാധ്യതയാണുള്ളത്. ഇതു പരമാവധി പ്രയോജനപ്പെടുത്താൻ ശ്രമിച്ചാൽ അതൊരു വരുമാനദായക സംരംഭമായി മാറ്റാൻ കുടുംബശ്രീ വനിതകൾക്കു സാധിക്കും എന്നുറപ്പാണ്.

ലേഖകൻ കുടുംബശ്രീ എക്സിക്യൂട്ടീവ് ഡയറക്ടറാണ്